

ID: 74172

Dobré mravy

Rozhodlo-li shromáždění delegátů družstva o odvolání žalobkyně proti rozhodnutí představenstva o jejím vyloučení z družstva dva roky po podání tohoto odvolání, odporuje tento postup družstva dobrým mravům.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 4262/2009, ze dne 16.11.2010)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně M. F., zastoupené JUDr. S. K., advokátem, se sídlem v P., proti žalovanému Správnímu bytovému družstvu N. d., se sídlem v P., zastoupenému Mgr. J. H., advokátem, se sídlem v P., o neplatnost vyloučení z družstva, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 33 Cm 67/2000, o dovolání žalovaného proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 4. května 2009, č. j. 14 Cmo 591/2008-170, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 17. února 2003, č. j. 33 Cm 67/2000-59, zamítl žalobu, kterou se žalobkyně proti žalovanému družstvu (dále jen „družstvo“) domáhala prohlášení rozhodnutí náhradního shromáždění delegátů družstva ze dne 12. června 1996 o jejím vyloučení z družstva za neplatné (výrok I.), zamítl žalobu o určení, že žalobkyně je členkou družstva (výrok II.) a rozhodl o nákladech řízení (výrok III.)

Vyšel přitom z toho, že:

- 1/ Dne 7. března 1994 rozhodlo představenstvo družstva o vyloučení žalobkyně z družstva, neboť přes výstrahu nezaplatila dluh za užívání bytu a služby spojené s užíváním bytu.
- 2/ Rozhodnutí náhradního shromáždění delegátů družstva ze dne 30. května 1994, kterým bylo zamítnuto odvolání žalobkyně proti danému rozhodnutí představenstva o jejím vyloučení, bylo rozsudkem Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 30. května 1999, č. j. 17 Cm 344/1995-68, jenž nabyl právní moci dne 8. září 1999, prohlášeno za neplatné.
- 3/ Dopisem ze dne 17. května 1999 (který byl žalobkyni doručen dne 22. června 1999) družstvo oznámilo žalobkyni, že náhradní shromáždění delegátů družstva dne 12. června 1996 opětovně projednalo její odvolání proti rozhodnutí o vyloučení z družstva a toto rozhodnutí potvrdilo.

Soud prvního stupně uvedl, že jelikož bylo náhradní shromáždění delegátů konané dne 30. května 1994 svoláno v rozporu s procedurálními pravidly a z tohoto důvodu soud prohlásil usnesení jím přijatá za neplatná, rozhodlo družstvo o odvolání žalobkyně proti rozhodnutí představenstva o jejím vyloučení řádně na náhradním shromáždění delegátů dne 12. června 1996. Skutečnost, že o odvolání žalobkyně rozhodovalo již jedno (dříve konané) shromáždění delegátů, neplatnost rozhodnutí ze dne 12. června 1996 způsobit nemůže, neboť usnesení přijatá tímto dřívějším shromážděním delegátů byla soudem prohlášena za neplatná.

Potvrzením vyloučení žalobkyně z družstva „je vyřešen“ i další nárok žalobkyně na určení, že je členkou družstva, neboť již tímto rozhodnutím jsou poměry účastníků postaveny najisto, a žalobkyně tak nemá naléhavý právní zájem na tomto určení.

K odvolání žalobkyně Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným rozsudkem změnil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. února 2003, č. j. 33 Cm 67/2000-59, tak, že „určil“, že

rozhodnutí náhradního shromáždění delegátů družstva ze dne 12. června 1996 o vyloučení žalobkyně z družstva je neplatné.

Jde přitom o v pořadí již třetí rozhodnutí odvolacího soudu. Předcházející rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 19. dubna 2006, č. j. 14 Cmo 143/2005-129, v části, kterou odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že rozhodnutí náhradního shromáždění delegátů ze dne 12. června 1996 prohlásil za neplatné, zrušil Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 29. října 2008, č. j. 29 Odo 1314/2006-156. Závěr, podle něhož byl postup družstva při vyloučení žalobkyně realizován způsobem odporujícím dobrým mravům (protože náhradní shromáždění delegátů rozhodlo o odvolání žalobkyně proti rozhodnutí představenstva o vyloučení za dva roky, přičemž žalobkyně se o tomto rozhodnutí shromáždění delegátů dozvěděla za další tři roky), totiž odvolací soud učinil, aniž by se nejprve zabýval tím, zda byly dány důvody pro vyloučení žalobkyně z družstva a zda postup družstva při rozhodnutí o vyloučení byl v souladu se zákonem a stanovami družstva. Odvolací soud tak pominul, že posouzení, zda je výkon práva v rozporu s dobrými mravy podle § 3 odst. 1 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“), soudu přísluší až poté, kdy je zjištěno, že šlo o jednání či chování v souladu se zákonem, mající následky, jež zákon s takovým jednáním spojuje.

Na to Vrchní soud v Praze v rozsudku označeném v záhlaví uzavřel, že rozhodnutí představenstva družstva ze dne 7. března 1994 o vyloučení žalobkyně z důvodu, že přes výstrahu nezaplatila dluh (cca 9.200,- Kč) za užívání bytu a služby, mělo oporu v obchodním zákoníku i stanovách družstva, když dluh ve výši 6.500,- Kč žalobkyně sama ani nepopírala.

Další postup družstva však již v souladu s právem nebyl, neboť rozhodnutí shromáždění delegátů ze dne 12. června 1996 bylo vydáno v době, kdy dvouetapový proces vyloučení žalobkyně z družstva byl již ukončen (vydáním rozhodnutí náhradního shromáždění delegátů dne 30. května 1994) a „žalobkyně již členkou družstva nebyla“.

Dle názoru odvolacího soudu „si žalovaný předmětným způsobem, nepochybně v rozporu s dobrými mravy, do zásoby opatřil nové rozhodnutí shromáždění delegátů o odvolání žalobkyně proti rozhodnutí představenstva o jejím vyloučení, aniž jí o tom informoval a aniž jí takové rozhodnutí v přiměřené lhůtě doručil, aby se mohla bránit“.

Žalovaný napadl rozhodnutí odvolacího soudu dovoláním, opíraje jeho přípustnost o ustanovení § 237 odst. 1 písm. a/ zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), uplatňuje přitom dovolací důvody dle § 241a odst. 2 písm. b/ a odst. 3 o. s. ř. a navrhuje, aby rozhodnutí odvolacího soudu bylo zrušeno a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení.

Dle názoru dovolatele, byla-li žalobkyně vyloučena z družstva v důsledku chování, kterým porušila stanovy družstva a potažmo i ustanovení obchodního zákoníku, nelze v její prospěch aplikovat kritérium dobrých mravů, neboť postup družstva byl v přímé návaznosti na toto její protiprávní chování.

Dovatel nesouhlasí ani se závěrem, podle něhož žádný předpis neupravuje možnost, aby shromáždění delegátů rozhodlo o jednom odvolání člena družstva proti rozhodnutí představenstva o jeho vyloučení dvakrát, namítaje, že k popsané situaci v projednávané věci nedošlo, neboť rozhodnutí přijatá shromážděním delegátů konaným dne 30. května 1994 byla soudem prohlášena za neplatná. Rozhodnutí shromáždění delegátů ze dne 12. června 1996 tak není v rozporu s právními předpisy ani stanovami družstva.

Jelikož ze žaloby i výrokové části rozsudku vyplývá, že jde o žalobu určovací, měl se soud dle názoru dovolatele nejprve zabývat otázkou, zda žalobkyně má na požadovaném určení naléhavý právní zem. V projednávané věci však soud s ohledem na § 231 odst. 4 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního

zákoníku (dále též jen „obch. zák.“), není oprávněn přezkoumávat platnost usnesení shromáždění delegátů mimo řízení dle § 231 odst. 4 obch. zák., tedy určovat, že žalobkyně je členkou družstva.

Dovolatel rovněž odvolacímu soudu vytýká, že neprovedl dokazování spisem Městského soudu v Praze sp. zn. 17 Cm 344/95, z kterého vyplývá, že rozhodnutí shromáždění delegátů ze dne 30. května 1994 je neplatné, a tudíž k projednání vyloučení žalobkyně na tomto shromáždění nedošlo. Rozhodnutí odvolacího soudu tak dle dovolatele vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř; není však důvodné.

Námítka dovolatele, podle níž rozhodnutí odvolacího soudu vychází ze skutkového zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování, není důvodná. Soud není povinen provést dokazování ke všem tvrzeným skutečnostem, nýbrž pouze k těm, které jsou mezi účastníky řízení sporné (srov. § 120 odst. 4 o. s. ř.).

V projednávané věci však nebylo mezi účastníky sporu o tom, že o odvolání žalobkyně proti rozhodnutí představenstva o jejím vyloučení rozhodovalo jak náhradní shromáždění delegátů konané dne 30. května 1994, tak náhradní shromáždění delegátů konané dne 12. června 1996, přičemž spornou nebyla ani skutečnost, že první z uvedených shromáždění bylo soudem prohlášeno za neplatně svolané. Za dané situace proto nebylo třeba provádět k uvedené skutečnosti další dokazování výše označeným spisem.

Nejvyšší soud se proto - jsa vázán rozsahem dovolání včetně obsahového vymezení uplatněného odvolacího důvodu (§ 242 odst. 3 o. s. ř.) - dále zabýval pouze správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Závěr odvolacího soudu, podle něhož bylo rozhodnutí náhradního shromáždění delegátů ze dne 12. června 1996 vydáno v době, kdy žalobkyně již členkou družstva nebyla, je předčasné. Nejvyšší soud již v rozsudku uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslem 70/2005 (vydaným v této věci) formuloval a odůvodnil závěr, podle něhož členství v družstvu končí (je-li proti rozhodnutí představenstva o vyloučení z družstva podáno včasné odvolání) teprve rozhodnutím členské schůze o vyloučení člena, popřípadě marným uplynutím lhůty k podání odvolání. K tomu lze doplnit, že připouští-li ustanovení § 231 odst. 5 obch. zák. možnost přezkoumání rozhodnutí členské schůze soudem, bude možno závěr o tom, kdy a zda vůbec členství skončilo, s jistotou učinit až po marném uplynutí lhůty k podání návrhu na prohlášení rozhodnutí členské schůze o vyloučení za neplatné, popř. uplatní-li člen družstva právo na soudní přezkum rozhodnutí o vyloučení, až po právní moci rozhodnutí soudu.

Tento nesprávný závěr odvolacího soudu (který ostatně nebyl dovoláním nijak zpochybněn) však nebrání posouzení platnosti rozhodnutí o vyloučení žalobkyně z družstva z pohledu dobrých mravů.

S ohledem na dobu, kdy družstvo rozhodovalo o vyloučení žalobkyně, vycházel Nejvyšší soud z níže uvedených ustanovení obchodního zákoníku ve znění účinném k 7. březnu 1994. Podle § 231 odst. 3 obch. zák. člen může být vyloučen, jestliže opětovně a přes výstrahu porušuje členské povinnosti, nebo z jiných důležitých důvodů uvedených ve stanovách. Fyzická osoba může být vyloučena také, byla-li pravomocně odsouzena pro úmyslný trestný čin, který spáchala proti družstvu nebo členu družstva. O vyloučení, které musí být členu písemně oznámeno, rozhoduje, pokud stanovy neurčují jinak, představenstvo. Proti rozhodnutí o vyloučení má právo podat člen odvolání k členské schůzi.

Podle § 231 odst. 4 obch. zák. soud na návrh člena, jehož se rozhodnutí týká, prohlásí rozhodnutí členské schůze o vyloučení za neplatné, je-li v rozporu s právními předpisy nebo stanovami. Z

ustanovení § 1 odst. 2 obch. zák. vyplývá, že nelze-li některé otázky řešit podle ustanovení obchodního zákoníku, řeší se podle předpisů práva občanského. Podle § 3 odst. 1 obč. zák. výkon práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů nesmí bez právního důvodu zasahovat do práv a oprávněných zájmů jiných a nesmí být v rozporu s dobrými mravy. Z ustanovení § 39 obč. zák. vyplývá, že neplatný je právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází anebo se přičí dobrým mravům.

Ačkoli se z ustálené judikatury Nejvyššího soudu podává, že usnesení valné hromady (členské schůze či shromáždění delegátů) není právním úkonem, lze i na něj - za určitých okolností - analogicky aplikovat ustanovení upravující výklad a platnost právních úkonů (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. listopadu 2008, sp. zn. 29 Cdo 3646/2008, jež je veřejnosti dostupné na webových stránkách Nejvyššího soudu). Tak např. v usnesení ze dne 5. srpna 2002, sp. zn. 29 Odo 1013/2002, Nejvyšší soud dovodil, že rozhodnutí valné hromady musí být formulováno jasně, srozumitelně a jednoznačně. K témuž závěru se Nejvyšší soud přihlásil i v rozhodnutí uveřejněném pod číslem 102/2007 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. V usnesení ze dne 26. března 2008, sp. zn. 29 Cdo 773/2007, a shodně i např. v usneseních ze dne 27. února 2008, sp. zn. 29 Odo 1320/2006, či ze dne 11. prosince 2007, sp. zn. 29 Odo 524/2006, pak Nejvyšší soud uzavřel, že usnesení valné hromady může být, za analogického použití § 39 obč. zák., neplatné pro obcházení zákona.

Nejvyšší soud již v usnesení uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslem 64/1998 přijal závěr, podle něhož okolnost, že platnost usnesení valné hromady je přezkoumávána soudem jen proto, že byla zpochybněna zákonnost svolání této valné hromady, nebrání tomu, aby jiná, řádně svolaná valná hromada přijala obsahově shodné usnesení. Takové „potvrzující“ usnesení musí být přitom formulováno tak, aby z něj jasně vyplýval úmysl platně přijmout usnesení, jehož platnost je z formálních důvodů zpochybněna. Rovněž i tento závěr se plně prosadí nejen v případě akciové společnosti, ale taktéž v případě družstva.

Jelikož z usnesení přijatého náhradním shromážděním delegátů dne 12. června 1996 (podle článku V. náhradní shromáždění delegátů „potvrzuje své zamítavé stanovisko k odvolání proti vyloučení z družstva bývalých členů, pí. M. F., 4“) vyplývá úmysl platně (resp. znovu) přijmout usnesení, jehož platnost byla pro nedodržení procesních pravidel svolání shromáždění delegátů napadena, není skutečnost, že jde o v pořadí druhé rozhodnutí o vyloučení žalobkyně z družstva, sama o sobě důvodem jeho neplatnosti.

S ohledem na tento závěr (resp. právě z tohoto důvodu) se Nejvyšší soud dále zabýval otázkou, zda zde nejsou jiné okolnosti, pro které by bylo v pořadí druhé usnesení o vyloučení žalobkyně z družstva v rozporu s dobrými mravy, a tudíž neplatné (srov. výše zmíněný rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. října 2008, sp. zn. 29 Odo 1314/2006, jež je veřejnosti dostupný na webových stránkách Nejvyššího soudu).

Nejen z obecného zákonného požadavku dobrých mravů, ale i ze zásad, na kterých je postavena úprava družstva v obchodním zákoníku, a mezi něž patří i zásada ochrany člena družstva před svévolným či nekorektním chováním představenstva či samotného družstva, lze dovodit, že i když zákon ani stanovy družstva neurčují lhůtu, ve které má být rozhodnuto o odvolání proti rozhodnutí o vyloučení člena z družstva, ani lhůtu pro doručení tohoto rozhodnutí dotčené osobě, vyplývá již ze samotné povahy vyloučení jako závažného (ne-li nejzávažnějšího) zásahu do právního postavení člena povinnost družstva postupovat v procesu vyloučení bez zbytečného odkladu.

Rozhodlo-li družstvo o odvolání žalobkyně proti rozhodnutí představenstva družstva o jejím vyloučení v pořadí druhým usnesením shromáždění delegátů (teprve) za dva roky po podání tohoto opravného prostředku, bylo toto rozhodnutí přijato způsobem, který je - s ohledem na nepřiměřeně dlouhou dobu, po kterou zůstalo právní postavení žalobkyně jako členky družstva nejisté - v rozporu jak se

zásadami, na nichž stojí družstevní právo, tak i s dobrými mravy. Nelze přitom přehlédnout, že ani následný postup družstva, které rozhodnutí o odvolání doručilo žalobkyni za další tři roky po jeho vydání, nebyl korektní.

Na tomto závěru nemůže ničeho změnit ani to, že sama žalobkyně jako členka družstva porušila svou povinnost platit stanovené nájemné a úhrady za služby spojené s užíváním bytu. I přes tuto skutečnost je soud povinen zkoumat, zda uvedený postup družstva neodporuje dobrým mravům, neboť z hlediska právního posouzení věci se jedná o dvě spolu zcela nesouvisející otázky, které je tudíž nutno posuzovat odděleně.

Námitka, podle níž se měly soudy nejprve zabývat otázkou, zda žalobkyně má naléhavý právní zájem na určení neplatnosti svého vyloučení z družstva, není důvodná. Jelikož nárok na přezkoumání rozhodnutí družstva o vyloučení je dán zákonem, i naléhavý právní zájem člena družstva na tomto určení vyplývá ze zákona a není třeba jej prokazovat. Otázka určení členství žalobkyně v družstvu pak již v projednávané věci není předmětem řízení. Rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým byla žaloba v této části zamítnuta, bylo pravomocně potvrzeno již rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 19. dubna 2006, č. j. 14 Cmo 143/2005-129. Rozhodnutí odvolacího soudu přitom nebylo v této části předchozím dovoláním napadeno.

Lze proto uzavřít, že rozhodlo-li shromáždění delegátů družstva o odvolání žalobkyně proti rozhodnutí představenstva o jejím vyloučení z družstva dva roky po podání tohoto odvolání, odporuje tento postup družstva dobrým mravům; usnesení náhradního shromáždění delegátů ze dne 12. června 1996, jímž bylo zamítnuto odvolání žalobkyně, je proto neplatné a žalobkyně je stále členkou družstva.

Jelikož se dovolateli prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu správnost právního posouzení věci odvolacím soudem zpochybnit nepodařilo a Nejvyšší soud neshledal ani jiné vady, k jejichž existenci u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), dovolání podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty před středníkem o. s. ř. zamítl.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Poučení účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Právní otázka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Moderace nákladů](#)
- [Dovolání](#)
- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)